

FRONT ADVOKATER

Till
Vänersborgs tingsrätt
Mark- och miljödomstolen

Göteborg den 30 juni 2022

ANSÖKAN OM TILLSTÅND ENLIGT MILJÖBALKEN M.M.

Sökande Marks kommun (Teknik- och serviceförvaltningen), org.nr 212000-1504

Ombud Advokat Maria Paijkull
Front Advokater AB
Kungstorget 2, 411 17 Göteborg
Telefon: 031-10 76 00 (växel)
E-post: maria.paijkull@front.law

Saken Ansökan om tillstånd enligt 9 och 11 kap. miljöbalken för förläggning av sjöledning för dricks- och spillvatten i sjön Lygnern med tillhörande pumpstationer m.m. i Marks kommun, Västra Götalands län

Som ombud för Marks kommun ("Kommunen") ges förevarande ansökan in.
Behörighetshandlingar inklusive fullmakt i original biläggs ansökan som ett separat dokument och önskas åter efter påseende.

Innehållsförteckning

Yrkanden	3
1 Bakgrund och orientering	4
2 Ansökans omfattning och avgränsning	5
3 Fastighets-, ägande- och rådighetsförhållanden	6
4 Teknisk beskrivning.....	7
5 Miljöbedömning.....	10
6 Tillåtlighet	12
7 Förslag till villkor	17
8 Övrigt.....	18

FRONT ADVOKATER

YRKANDEN

1. Kommunen yrkar att mark- och miljödomstolen lämnar tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken att inom i ansökan angivna fastigheter och samfälligheter och på botten av sjön Lygnern i Marks kommun förlägga, och för framtiden bibehålla, sjöledning för spillvatten redovisade i Bilaga 1 samt fiberkablar på sträckorna
 - a. Flohult – Blåsås och
 - b. Dyrenäs – Blåsås, samtatt utföra därmed sammanhängande arbeten i vatten.
 2. Kommunen yrkar tillstånd enligt 9 och 11 kap. miljöbalken att i Dyrenäs anlägga och driva två pumpstationer för spillvatten med reservkapacitetsmagasin och förläggning av utloppsledningar från nämnda magasin enligt Bilaga 2.
 3. Kommunen yrkar tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken att förlägga, och för framtiden bibehålla, sjöledning för dricksvatten från Blåsås till Dyrenäs via Flohult redovisade i Bilaga 1, samt att utföra därmed sammanhängande arbeten i vatten.
 4. Kommunen yrkar vidare att mark- och miljödomstolen ger Kommunen dispens enligt 7 kap. 11 § andra stycket miljöbalken för åtgärder inom biotopskyddat område.
 5. Kommunen yrkar även att mark- och miljödomstolen ger Kommunen dispens enligt 7 kap. miljöbalken för åtgärder inom strandskyddat område.
- Allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad som anges i ansökan jämte bilagor samt vad Kommunen i övrigt har uppgett eller åtagit sig i målet.
6. Kommunen yrkar slutligen att mark- och miljödomstolen
 - a. medger Kommunen rätt att på de fastigheter som anges i Bilaga 3, i enlighet med 28 kap. 10 § miljöbalken, utföra anläggningar eller åtgärder inom fastigheter som tillhör annan och ta i anspråk mark eller annat utrymme för detta,
 - b. fastställer arbetstiden, inom vilken den sökta vattenverksamheten ska vara utförd till fem (5) år från den dag tillståndsdomen vinner laga kraft,
 - c. fastställer tiden för anmälan av anspråk på ersättning för oförutsedd skada till fem (5) år från dagen för arbetstidens utgång, samt
 - d. fastställer villkor för verksamheten enligt Kommunens förslag, samt
 - e. godkänner den till ansökan bifogade miljökonsekvensbeskrivningen.

FRONT ADVOKATER

1 BAKGRUND OCH ORIENTERING

En stor del av Marks kommuns utveckling har under de senare åren skett i kommunens nordvästra delar. Det är närheten till Göteborg samt den goda livsmiljön som gör orter som Sätila, Hyssna, Hajom och Ubbhult attraktiva. Kommunens ambitioner är därför att skapa goda förutsättningar för orternas vidare utveckling och att åstadkomma detta utan att öka belastningen på omgivande vattendrag och sjöar. Under 2020 fastställdes en va-försörjningsplan med syfte att identifiera och ta fram alternativ för hur en framtida va-utbyggnad skulle kunna genomföras. Det alternativ som sågs som mest fördelaktigt var att centralisera vattenförsörjning och avloppsrening genom att avveckla vatten- och avloppsanläggningar i de mindre orterna i nordväst och nyttja resurserna i centralorten Kinna/Skene.

Under 2020 har en sträcka med 28 km överföringsledningar, från Hägnen i norr till Skene, färdigställts. Sätila reningsverk, som har sitt utlopp till sjön Lygnern, samt en äldre pumpstation har avvecklats. Spillvatten avleds numera till Skene avloppsreningsverk som har ett gällande tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken på en belastning av 35 000 pe (personequivallenter). Hantering av tillkommande spillvatten ryms inom gällande tillstånd. Det är en målsättning att inget spillvatten ska nå Lygnern varken från allmänna eller enskilda avloppsanläggningar i Marks kommun.

Att överföringsledningarna är färdigbyggda till Marks kommuns centralort gör att nästa steg kan påbörjas, vilket innebär att ansluta sjönära omvandlingsområden. I va-planen, som fastställdes 2020, identifieras Flohult och Dyrenäs som två områden som ska omfattas av kommunalt verksamhetsområde för vatten och avlopp enligt 6 § i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster ("LAV"). Dessa områden har idag enskild va-försörjning och har behov av en förändrad va-struktur på grund av de enskilda avloppens negativa påverkan på Lygnern.

För att fullgöra sitt ansvar har Kommunen en hög ambitionsnivå när det gäller driftsäkerhet och reningsgrad. Antalet driftställen som behöver tillsyn ska vara så få som möjligt, systemet ska kunna övervakas och styras centralt, alla material och anordningar ska vara av hög kvalitet och beprövad teknik ska användas.

För att ansluta de två områdena i linje med ovan nämnda ambitionsnivå finns flera alternativ, men det svårtillgängliga läget för framför allt Dyrenäs, med brant och stenig terräng samt långa avstånd till befintliga kommunala system (Sätila eller Fotskäl), har gjort att valet till slut fallit på i huvudsak sjöförlagda ledningar till Sätila tätort. För att utreda om sjöförläggning av dricks- och

FRONT ADVOKATER

spillvattenledningar är genomförbart utfördes 2019 och 2021 bottenscanningar som visade på optimala förhållanden för sjöledning.

Nyttan med överföringsledningsprojektet som helhet har beräknats, med cirka 475 befintliga bostäder med enskilt avlopp, samt nya planerade bostäder som planeras kunna anslutas till det kommunala nätet. Dessutom kommer cirka 750 hushåll som tidigare var anslutna till de avvecklade avloppsreningsverken i Hyssna, Sätilla och Ubbhult kunna anslutas. Detta medför att fastigheterna inte längre belastar omgivande recipienter. Totalt innebär det en minskad belastning av cirka fem ton BOD₇, cirka åtta ton kväve och 340 kg fosfor årligen, som inte längre kommer att nå närliggande sjöar och vattendrag. Även påverkan från mikroorganismer, läkemedel och hushållskemikalier minskar.

Förevarande projekt avser beslutat verksamhetsområde som i ett första skede omfattar 26 befintliga fastigheter inom Flohult och 77 befintliga fastigheter inom Dyrenäs. Eventuell nybebyggelse inom verksamhetsområdets närhet kommer också kunna anslutas genom en utökning av verksamhetsområdet. Det totala antalet fastigheter som i framtiden kommer att kunna anslutas är 140 stycken.

Planerad ansökt verksamhet innebär förläggning av sjöledning för spillvatten på botten av sjön Lygnern på sträckorna Flohult - Blåsås och Dyrenäs - Blåsås. Två nya pumpstationer i norra och södra Dyrenäs med reservkapacitetsmagasin kommer uppföras. I samband med förläggning av sjöledning för spillvatten kommer förläggning även ske av dels fiberkablar för att koppla nämnda pumpstationer till ett överordnat styrsystem, dels sjöledning för dricksvatten.

Sjön Lygnern är vattentäkt för Kungsbacka kommun och identifierad som bland annat regionalt intressant som reservvattentäkt för Göteborgsregionen, och är därför känslig för påverkan. Inför ansökan har en mikrobiologisk analys tagits fram för Lygnern som visar att de befintliga enskilda avloppen medför större påverkan på sjön än vad en sjöledning gör. Målet är att inget avloppsvatten ska nå sjön, varken från enskilda eller kommunala anläggningar.

2 ANSÖKANS OMFATTNING OCH AVGRÄNSNING

Ansökan omfattar tillstånd till förläggning, och bibehållande, av sjöledning för dricks- och spillvatten. Lokala ledningsnät för dricks- och spillvatten i Dyrenäs och Flohult på land ingår inte

FRONT ADVOKATER

i sökt verksamhet då dessa inte innebär schakt inom vattenområde eller annan tillståndspliktig verksamhet enligt 9 och 11 kap. miljöbalken.

Ansökan omfattar även tillstånd för anläggning och drift av två pumpstationer med tillhörande reservkapacitetsmagasin i norra och södra Dyrenäs. Pumpstationen i Blåsås är befintlig och ingår således inte i ansökan. Pumpstationer är inte tillståndspliktiga, utan brukar normalt sett innefattas i tillståndet för ett avloppsreningsverk och anmäls vanligtvis hos tillsynsmyndigheten.

Kommunen anser dock att det är lämpligt att pumpstationerna, på grund av det nära samband de har med sjöledningarna och vattenverksamheten, prövas i samma process som sjöledningarna.

Kommunen ansöker därför om s.k. frivilligt tillstånd för pumpstationerna enligt 9 kap. 6 b § miljöbalken och hemställer om gemensam handläggning i enlighet med 21 kap. 3 § miljöbalken hos mark- och miljödomstolen.

Planerad verksamhet omfattas i alla delar i projektet av utvidgat strandskydd om 300 meter med undantag för den norra pumpstationen i Dyrenäs där strandskyddet är upphävt genom gällande detaljplan. Förbudet mot verksamheter inom strandskyddat område gäller inte verksamhet till vilken tillstånd har lämnats enligt miljöbalken. Strandskyddsfrågan ska alltså beaktas inom ramen för nu aktuell prövning.

3 FASTIGHETS-, ÄGANDE- OCH RÅDIGHETSFRÖHÅLLANDEN

Kommunen har låtit Lantmäteriet utreda vilka fastigheter som omfattas av planerad verksamhet. Berörda fastigheter och fastighetsägare finns redovisade i Bilaga 3.

3.1 Processuell rådighet

Av 2 kap. 4 § p. 5 lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet följer att den som vill bedriva vattenverksamhet har den rådighet som avses i 2 kap. 1 § nämnda lag, om vattenverksamheten innebär verksamhet som behövs för att motverka förorening genom avloppsvatten. Det följer även av 2 kap. 5 § samma lag att en kommun har rådighet för att bedriva sådan vattenverksamhet som är önskvärd från allmän miljö- eller hälsosynpunkt.

Sökt åtgärd är nödvändig för att trygga vatten och avloppsförsörjning inom aktuellt område. De planerade va-ledningarna innebär att utsläppen av bland annat kväve och fosfor, läkemedel och hushållskemikalier från enskilda avlopp till Lygnern minskar. Ledningen bidrar således till att

FRONT ADVOKATER

förbättra vattenkvaliteten i Lygnern då föroreningsbelastningen minskar. Även föroreningsbelastningen på grundvattnet kommer att minska. Åtgärden är således önskvärd från allmän miljö- och hälsosynpunkt.

Kommunen äger för övrigt fastigheten Sätilla 9:11 som avser arbetsområdet för landfästet i Blåsås.

Mot denna bakgrund har Kommunen erforderlig processuell rådighet över planerad vattenverksamhet.

3.2 Civilrättslig rådighet

För att säkra åtkomsten till berörda områden, förutom den ovan angivna egna fastigheten, har Kommunen ansökt om ledningsrätt hos Lantmäteriet. Beslut om ledningsrätt meddelades av Lantmäteriet den 18 mars 2022, ärendenr. O211547. Beslutet har emellertid överklagats, och bedömningen är att slutligt besked i frågan kommer under den tid som förevarande ansökan handläggs i mark- och miljödomstolen. För uppförande av pumpstation med tillhörande anläggningar i södra Dyrenäs finns ett rådande markavtal rörande överenskommelse om ledningsrätt med fastighetsägarna till fastigheten Sandryd 1:7.

I syfte att ta höjd för oförutsedda händelser, och för det fall åtkomst inte kan regleras genom ledningsrätter yrkar Kommunen särskild tvångsrätt med stöd av 28 kap. 10 § p. 1 och 2 miljöbalken för att få genomföra erforderliga anläggningar eller åtgärder och ta i anspråk mark för detta samt bibehålla anläggningar inom dessa områden. Åtgärden är som anges ovan önskvärd från miljö- och hälsosynpunkt.

4 TEKNISK BESKRIVNING

Av bifogad Teknisk beskrivning, se [Bilaga 4](#), framgår uppgifter om referenssystem i plan och höjd (RH 2000 och SWEREF 99) och högsta vattenstånd mm. Vad gäller planerade åtgärder anges sammanfattningsvis följande.

4.1 Spillvatten och pumpstationer med reservkapacitetsmagasin

Spillvattnet kommer att ledas från den norra pumpstationen i Dyrenäs direkt till Blåsås via en tryckledning förlagd på botten av sjön Lygnern. Från Flohult kommer spillvattnet ledas i sjöförlagd lätt trycksatt avloppsledning ("LTA") till Blåsås.

FRONT ADVOKATER

Spillvattenledningen från pumpstationen i den norra delen av Dyrenäs ansluts till en släppbrunn i Blåsås, varifrån spillvattnet leds till den befintliga avloppspumpstationen i Blåsås för vidare överföring till Skene avloppsreningsverk. Ytterligare en pumpstation anläggs i den södra delen av Dyrenäs, eftersom områdets topografi inte medger att allt spillvatten leds med självfall till enbart en pumpstation. Den södra pumpstationen pumpar till den norra via en landförlagd tryckavloppsledning. Båda pumpstationerna förses med reservkapacitetsmagasin. Dessa magasin dimensioneras för att rymma inkommande normalflöde under två dygn vid fullt utbyggt verksamhetsområde. Denna tid kan också förlängas genom att magasinen töms med slamsugningsbil. Reservkapacitetsmagasinen, tillsammans med övriga säkerhetsåtgärder, bedöms medföra att risken för nödbräddning är mycket liten, om ens någon. Vid normal drift kommer ingen bräddning att ske. Inget dagvatten kommer att kopplas till spillvattenledningarna. Nödbräddning kommer enbart ske under extrema förhållanden såsom vid långvariga driftstopp då det samtidigt saknas möjlighet att nå pumpstationerna med slamsugbil. Utloppet från reservkapacitetsmagasinen kommer att ledas via nya trummor till befintliga diken, som mynnar ut i Lygnern. För en närmare beskrivning av utformning av pumpstationer och reservkapacitetsmagasin och koordinater för utsläppspunkter från reservkapacitetsmagasinen hänvisas till Bilaga 4.

Flohults lokalnät för avloppsvatten kommer att utföras som ett s.k. LTA-system där varje enskild fastighet har en pumpstation som pumpar spillvatten till den kommunala tryckavloppsledningen som anläggs i sjön, eftersom något självfallssystem inte är möjligt pga. de topografiska förhållandena i området. Någon uppsamlande pumpstation behövs inte och anläggs därför inte.

4.2 Dricksvatten

Dricksvattnet kommer att ledas i en tryckledning på sjöbotten från Blåsås till Flohult där ledningen tas upp på land och förgrenas i en ventilbrunn så att en förgrening går till Flohults lokalnät och den andra går tillbaka i sjön vidare till Dyrenäs via sjöledning. I Dyrenäs kommer trycket att behöva höjas med hjälp av pumpar i en tryckstegringsstation. I Flohult anläggs en ventilbrunn med diameter cirka 2000 mm och djup cirka 2-3 meter under mark. I brunnen placeras ventiler, flödesmätare och eventuell annan utrustning.

4.3 Utförande förläggning av ledningar

Vid de tre landanslutningarna i Blåshult, Flohult och Dyrenäs kommer ledningarna förläggas genom styrd borrhning från en plats på land till ett djup om två till fem meter, vilket innebär att borrhuvudet kommer att mynna i sjöbotten minst 30 meter från strandlinjen. Arbeten med borrhning föreslås ske innanför en siltgardin eller bubbelridå i syfte att minimera påverkan. Ledningarna kommer i huvudsak att förläggas på sjöbotten på 40-50 meters djup, och kommer vara försedda med viktad mantel för att förhindra att ledningarna flyter upp och för att skydda mot yttre påverkan.

Ledningarna kommer att svetsas på land för att dras ut på vattenytan med hjälp av rullband i den takt som de svetsas samman i längder om max 500 meter. Slutligen sammansvetsas längderna på pråm eller båt och sänks efter hand som de svetsas samman. Metoden för svetsning är s.k. stumsvetsning som är en mycket tät och hållbar ledningstyp med kvalitetssäkrade rutiner för svetsning och standardiserade metoder för provning. Grumling förväntas bli mycket begränsad eftersom ledningarna sänks ner långsamt. Ledningarna är 165 mm och 115 mm (spillvatten) respektive 127 mm (dricksvatten). Viktningen av ledningarna är beräknad att så länge de är luftfyllda flyter de på vattnet. Genom att fylla dem med vatten sänks de ner på sjöns botten och kan vid behov åter lyftas genom att fyllas med luft. Att ledningarna hamnar rätt kontrolleras av dykare. Kontroll av sjöledningarna kan i övrigt ske via robotkamera. När arbetet är klart mäts ledningarnas exakta läge in.

4.4 Utförande pumpstationer

I Dyrenäs anläggs två pumpstationer. Den södra stationen pumpar spillvatten via landförlagd ledning till den norra stationen, som via sjöledning pumpar vidare till befintlig station i Blåsås. Båda pumpstationerna utförs med reservkapacitetsmagasin i form av plaströr av dimension 1000-2000 mm som fylls och töms via självfallsledningar. Reservkapacitetsmagasinen anläggs på cirka 2 meters djup på en ledningsbädd av krossmaterial. Schakten för anslutning av sjöledningen blir cirka 1,5 meter djup.

Pumpstationerna behöver vara cirka 3-4 meter djupa och därför krävs djup schakt i jord och eventuellt även berg i anläggningsskedet. Utförandet planeras ske med rund spont som tätas mot eventuellt berg, vilket minskar schaktvolymen väsentligt jämfört med schakt med slänter.

FRONT ADVOKATER

Bortledning av grundvatten i byggskedet kommer att vara begränsat i volym och hastighet, samt utsläpp av länsumpat vatten kommer att ske via sedimentering.

4.5 Drift och underhåll

Besiktningar av ledningarna kommer att ske regelbundet med företrädesvis utvändigt filmning med robotkamera. Upplyftning av ledning, som sjunkit ner i sediment, eller besiktning genom provtryckning med luft eller vatten innebär kortare driftstopp, vilket inte föranleder behov av bräddning, utan hanteras genom nyttjandet av reservkapacitetsmagasinen.

4.6 Säkerhetsrutiner

Systemet är utformat för att ha hög driftsäkerhet även vid extraordinära händelser. För exempel på åtgärder som vidtas för att öka driftsäkerheten för spillvattenledning och pumpstation hänvisas till teknisk beskrivning i Bilaga 4. Pumpstationerna kommer vidare att övervakas och fjärrstyras med ett överordnat styrsystem, vilket beskrivs i Bilaga 4.

5 MILJÖBEDÖMNING

5.1 Samråd

Kommunen har genomfört undersöknings- och avgränsningssamråd enligt 6 kap. miljöbalken. I samrådsredogörelsen, se [Bilaga 5.1](#) redovisas de yttranden som inkommit. Länsstyrelsen har fattat beslut att verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan, se [Bilaga 5.2](#).

5.2 Miljökonsekvensbeskrivning

Kommunen har, efter det i avsnittet ovan nämnda beslutet om betydande miljöpåverkan, upprättat en miljökonsekvensbeskrivning för planerad verksamhet under anläggnings- och driftskedet. Miljökonsekvensbeskrivningen bifogas i [Bilaga 5](#). Bedömningarna utgår från genomförd alternativutredning och beskriver konsekvenser av det sökta alternativet speglat mot nollalternativet, vilket i detta fall har antagits vara att befintliga enskilda anläggningar finns kvar och att vissa av dem har åtgärdats enligt miljöförvaltningens krav på enskilda anläggningar. Förläggning av sjöledningarna kommer, som beskrivits ovan, ske med styrd borring för att undvika större ingrepp och påverkan. Ledningarna kommer att svetsas och provas enligt kvalitetssäkrade metoder och förses med viktad mantel, vilket även kommer innebära ett extra

FRONT ADVOKATER

skydd mot yttre påverkan. Båda pumpstationerna förses med reservkapacitetsmagasin. Reservkapacitetsmagasinen, tillsammans med övriga säkerhetsåtgärder, bedöms medföra att risken för nödbräddning är mycket liten, om ens någon. Sammanfattningsvis anges följande.

Sökt alternativ bedöms medföra positiva konsekvenser på vattenkvaliteten jämfört med nollalternativet. En mikrobiologisk analys har tagits fram för Lygnern, se [Bilaga 5.6](#). Analysen klargör att de befintliga enskilda avloppen medför större påverkan på Lygnern som vattentäkt, än vad ett ledningsläckage på en sjöledning gör. Jämfört med både dagens situation, samt med nollalternativet, bedöms sökt alternativ medföra positiva effekter för råvattnet, och därmed även medverka till att miljökvalitetsnormerna för sjön Lygnern kan uppnås. Sökt alternativ bidrar också till att skydda grundvatten från negativ påverkan från läkemedel och hushållskemikalier som läcker från enskilda avlopp.

Sökt alternativ medför en liten negativ påverkan på buller samt liten negativ konsekvens på hushållning av naturresurser. Buller under anläggningsskedet kommer framför allt att uppstå från arbetsmaskiner vid anläggning av nedläggning av ledningar, pumpstationer och reservkapacitetsmagasin. Bullernivån varierar under de olika skeendena i arbetet. Då arbetet är under en begränsad tid, och då gällande riktvärden från Naturvårdsverket avses hållas, bedöms inga negativa konsekvenser uppstå. Negativa konsekvenser med avseende på lukt förutses inte.

Transporter till och från arbetsområdena medför ökade bullernivåer jämfört med nollalternativet. Påverkan bedöms dock som begränsad då anläggningstransporterna är under dagtid, och under en begränsad tid. Det närmaste avståndet till bostäder från pumpstation är cirka 50-100 meter i Dyrenäs Norra, och 60-70 meter i Dyrenäs södra. Inga riktvärden för buller bedöms överskridas.

Eventuellt kan sprängning behövas för anläggandet av pumpstationerna i Dyrenäs. För övriga arbeten krävs troligen ingen sprängning. Sprängsalvorna mäts med vibrationsmätare, vilka signalerar i realtid till ansvarig person, och salvorna anpassas så att skador på byggnader etcetera inte uppstår. Inga negativa konsekvenser bedöms uppstå.

Vad gäller energianvändning kommer bränsle i form av diesel att förbrukas till arbetsmaskinerna i samband med anläggningsarbetena. I driftfasen kommer energi att förbrukas i de elektriska pumpar som används i pumpstationerna. Framställning av materialet i pumpstationer, ledningar och magasin medför energiförbrukning och utsläpp av bland annat koldioxid. För övrigt bedöms

FRONT ADVOKATER

användandet av energi vara begränsat både under anläggnings- samt driftsfasen. Små negativa konsekvenser bedöms uppstå.

Närheten till sjön Lygnern medför att inga problem med förhindrad avrinning eller inflöde från dagvattensystem uppstår vid skyfall. Inget dagvatten kommer att kopplas till spillvattenledningarna, och därför påverkas inte flödet till pumpstationerna från ett eventuellt skyfall. Eftersom pumpstationerna placeras på högre marknivåer än beräknade framtida 200-årsnivåer för sjön Lygnern bedöms ingen påverkan uppstå till följd av klimatförändringarna.

6 TILLÅTLIGHET

6.1 2 kap. miljöbalken

Nedan följer en bedömning över hur Kommunen anser att miljöbalkens allmänna hänsynsregler iakttas i den mån de är relevanta för planerad verksamhet.

6.1.1 Kunskapskravet

Kommunen har i egenskap av va-huvudman stor erfarenhet av aktuella arbeten och anläggningar. Kommunen har låtit olika konsulter med expertkompetens inom sina respektive områden genomföra olika undersökningar och utredningar inför upprättandet av ansökningshandlingarna avseende bland annat hydrogeologisk påverkan vid schaktningsarbeten, mikrobiologisk påverkan vid avloppsutsläpp till Lygnern och bedömning av påverkan på miljökvalitetsnormer samt naturvärdesinventering och bottenfaunaundersökning. Kommunen har härigenom skaffat sig den kunskap som behövs och kunskapskravet är tillgodosett.

6.1.2 Försiktighetsprincipen

I ansökningshandlingarna föreslås en rad skyddsåtgärder, begränsningar och andra försiktighetsmått för att förebygga, hindra respektive motverka att sökt verksamhet medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön såsom exempelvis följande. I syfte att minska ingrepp i markområde och minska påverkan genom exempelvis grumling kommer förläggning av sjöledningarna att ske genom styrd borrning, vilket utförs innanför siltgardin eller bubbelridå. Anläggandet av pumpstationer sker inom rund spont, vilket på ett väsentligt sätt minskar schaktvolymerna. Bortledning av grundvattnet vid schaktning kommer ske på sådant sätt att det inte

FRONT ADVOKATER

kommer uppkomma någon påverkan på allmänna eller enskilda intressen. Arbetstidsuppehåll föreslås inför sommarmånaderna då sjön nyttjas i rekreationssyfte och för friluftsliv. Krav på försiktighetsprincipen och användning av bästa möjliga teknik är således uppfyllda.

6.1.3 Produktvalsprincipen

De ansökta vattenverksamheterna innebär inte någon omfattande användning av kemiska produkter, men Kommunen avser ändå undvika att använda sådana kemiska produkter som kan befaras medföra risker för människors hälsa eller miljön om de kan ersättas med sådana produkter som kan antas vara mindre farliga.

6.1.4 Val av plats

Lokaliseringsprincipen

En alternativutredning har utförts avseende alternativa lösningar. Fem alternativ har studerats utifrån olika perspektiv såsom sjö- och/eller landleddning eller separat reningsverk i Dyrenäs med landleddningar mellan Flohult och Blåsås. Den lösning som har valts (sökt verksamhet) är det alternativ som bedöms vara det mest ändamålsenliga utifrån syftet med projektet och målet att bygga driftsäkert, minimera negativ miljöpåverkan, minimera intrång på privat mark, minimera behovet av drift och underhåll samt hålla nere kostnaderna. Kostnader är i denna typ av mål av icke oväsentlig betydelse. Kommunens va-verksamhet finansieras genom avgifter från brukarna enligt bestämmelser i LAV. Avgiftsuttaget begränsas av den i 30 § LAV angivna självkostnadsprincipen. Den innebär att det totala uttaget inte får överskrida summan av nödvändiga kostnader för hela verksamheten. Som nödvändiga betraktas kostnader som varit skäligen påkallade för va-anläggningens utförande, drift, underhåll och förnyelse. Utredningar avseende lokalisering av pumpstationer, samt olika tekniska alternativ har också genomförts. Pumpstationerna är placerade utifrån lokalnätens förutsättningar.

Mot denna bakgrund bedöms vald lösning och föreslagna platser vara lämpliga och medföra att ändamålet med planerad verksamhet kan uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

Överensstämmelse med plan

FRONT ADVOKATER

Planerad verksamhet följer intentionerna i gällande översiktsplan för Marks kommun (antagen 2017-04-20) och fördjupad översiktsplan för Sätåla (antagen 2003-10-21). Sökt verksamhet följer även riktlinjerna i antagen va-plan (2020). Det aktuella området i Blåsås omfattas inte av någon gällande detaljplan. För Flohult finns en byggnadsplan för fritidsbebyggelse som är daterad 1963-06-13. Denna berörs dock inte, då den sökta verksamheten endast berör strandzonen, som inte omfattas av detaljplanen. Dyrenäs omfattas av en byggnadsplan som är daterad 1963-07-03. Den norra pumpstationen i Dyrenäs omfattas av detaljplanen, där markanvändningen utgörs av *"allmän plats, park eller plantering"*. Pumpstationen inryms inte inom markanvändningen, men bedöms kunna utgöra en sådan mindre avvikelse att den ska tillåtas.

6.2 3 kap. miljöbalken

Sjön Lygnern och dess omgivning är belägna inom riksintresse för naturvård och friluftsliv. Uppehåll för ansökt vattenverksamhet föreslås under anläggningsskedet under perioden juni-augusti då bland annat badliv bedöms som mest frekvent. I övrigt bedöms inte anläggningsarbetena påverka friluftslivet i någon större utsträckning. Arbetena utförs under en begränsad tid och området för naturvård och friluftsliv är stort. Områdena för pumpstationerna utgör endast en mycket liten del av riksintressena och bedöms inte påverka värdena negativt. De ansökta verksamheterna strider sammanfattningsvis inte mot 3 kap. miljöbalken.

6.3 5 kap. miljöbalken

Planerad verksamhet medför utsläpp till luft från transporter till och från området samt från arbetsmaskiner. Påverkan är emellertid temporär och bedöms inte påverka uppnåendet av miljökvalitetsnormer för luft.

Sjön Lygnern omfattas av miljökvalitetsnorm för ytvatten (SE426EEFF4). Då Lygnern omfattas av miljökvalitetsnormer för vatten, har en utredning upprättats för att bedöma den sökta verksamhetens påverkan på miljökvalitetsnormerna, se [Bilaga 5.5](#). Resultatet visar att på grund av Lygnerns stora storlek samt den begränsade volymen av avloppsvatten som ska transporteras i sjöledningen, beräknas belastningen på sjön avseende totalfosforhalt och syreförbrukande ämnen (BOD7) vara så liten att skillnaden inte går att mäta. Den mikrobiologiska analysen, som tagits fram för Lygnern, har klargjort att de befintliga enskilda avloppen medför större påverkan på Lygnern som vattentäkt, än vad ett ledningsläckage på en sjöledning gör. Sökt verksamhet bedöms därför inte försämra eller äventyra möjligheterna att uppnå miljökvalitetsnormerna.

FRONT ADVOKATER

Jämfört med dagens situation bedöms planerad verksamhet medföra positiva effekter för råvattnet, och därmed även medverka till att miljökvalitetsnormerna för sjön Lygnern kan uppnås.

6.4 7 kap. miljöbalken

Det finns inget hinder mot sökt verksamhet med hänsyn till reglerna om skydd av områden i 7 kap. miljöbalken.

Biotopskydd

Förevarande ansökan innefattar ansökan om dispens från biotopskyddet enligt 7 kap. 11 § miljöbalken för åtgärder inom biotopskyddat område. Inom arbetsområdena för planerad pumpstation i den norra delen av Dyrenäs finns ett dike som omfattas av ett generellt biotopskydd enligt 7 kap miljöbalken. För foto och lokalisering hänvisas till figur 9 respektive 15 i bifogad miljökonsekvensbeskrivning, Bilaga 5. Utloppet från pumpstationens reservkapacitetsmagasin kommer att ledas via ny trumma till diket, som i sin tur mynnar ut i Lygnern. Diket berörs även av att ett erosionsskydd anläggs där ledningen mynnar i diket. Arbetena innebär en liten schakt i diket samt ett mindre område för utläggning av erosionsskyddsmaterial. Naturvärdena i diket bedöms vara låga, och intrånget bedöms vara av begränsad karaktär, se Bilaga 5 och Bilaga 5.4. Bräddning till diket bedöms i princip aldrig förekomma, varför inga negativa effekter bedöms uppstå på diket.

Strandskydd

Hela sjön Lygnern omfattas av utvidgat strandskydd, vilket innebär 300 meter vid strandzonen, och 300 meter i vattnet vid normalt vattenstånd. Åtgärder inom strandskyddad zon utgörs av bland annat anläggande av pumpstationen i den södra delen av Dyrenäs, ventilbrunnen i Flohult och tryckstegringsstationen i Dyrenäs. Arbetena föranleder också nedtagning av vissa träd. Undantag görs för pumpstationen i den norra delen av Dyrenäs där strandskyddet har upphävts genom beslut om detaljplan.

Planerad verksamhet är sådan att områdena behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför områdena. Aspekter att ta hänsyn till är bland annat nivåer i mark som möjliggör självmfall, och tillräckliga avstånd till anslutna fastigheter. Skäl föreligger för att meddela dispens från strandskyddsförbudet. Under anläggningskedet kommer

FRONT ADVOKATER

allmänhetens tillgänglighet till strandskyddsområdet begränsas. Inga negativa effekter bedöms uppstå då tiden för arbetet är under en kort period och då arbete undviks under sommarmånaderna. Den skogliga nyckelbiotop av ädellövträd som har identifierats vid genomförd naturvärdesinventering kommer inte att påverkas av planerad verksamhet, se Bilaga 5.4. Enligt nämnda inventering finns inte heller några grova lövträd och nedtagning av träd kommer att undvikas under fåglarnas häckningssäsong (mars-augusti), se Bilaga 5. Under driftskedet påverkas inte allmänhetens tillgänglighet till strandzonen alls.

Vattenskydd och vattenskyddsområden

Sjön Lygnern nyttjas av Kungsbacka kommun som råvattentäkt. Täkten, Fjärås Bräcka vattentäkt, försörjer cirka 69 000 personer (år 2017) med dricksvatten och ligger cirka tio kilometer sydost om Kungsbacka vid västra delen av Lygnern. Täkten producerar grundvatten som kompletteras med konstgjord infiltration av råvatten från Lygnern. För vattentäkten finns ett fastställt vattenskyddsområde, som ligger i den halländska delen av sjön Lygnern. Hänvisning görs till bifogad miljökonsekvensbeskrivning för en närmare beskrivning av vattenskyddsområdet, se Bilaga 5. Sökt verksamhet ligger inte inom vattenskyddsområdet för Fjärås Bräcka, varför vattenskyddsområdet inte påverkas.

Under anläggningsskedet planeras siltgardin eller bubbelridå att användas i samband med borring. Sänkning av ledningarna kommer att ske långsamt för att förhindra att bottensediment rör upp. Schaktarbeten i samband med anläggande av pumpstationer med tillhörande anläggningar kommer eventuellt innebära läns-pumpning av vatten i arbetsgroparna. Sedimentering av läns-pumpvattnet kommer ske innan utsläpp.

För driften av pumpstationer och sjöledningarna har riskbedömningar utförts och som kommer att arbetas in i Kommunens risk- och sårbarhetsanalys (RSA). Kommunen arbetar med ett övervakningssystem som är utformat för att ha en hög driftsäkerhet även vid extraordinära händelser. Ett flertal åtgärder har identifierats för att öka driftsäkerheten för spillvattenledningar, samt vid pumpstationer för att minimera risken för driftstörningar och nödbräddningar, vilka har redovisats i teknisk beskrivning, Bilaga 4 och miljökonsekvensbeskrivning, Bilaga 5.

Någon regelbunden bräddning, som kan förekomma i ledningsnät med till exempel mycket inläckage av dagvatten, bedöms inte förekomma eftersom ledningsnätet inte är utfört som ett kombinerat system för spill- och dagvatten. Genom anläggandet av reservkapacitetsmagasin och

FRONT ADVOKATER

dess utformning kommer nödbräddning som beskrivits ovan endast ske vid extraordinära händelser och risken för nödbräddning, om ens någon, bedöms som obetydlig.

Ett läckage eller ett brott på en sjöförlagd ledning skulle kunna innebära spridning av orenat avloppsvatten ut till Lygnern. Som beskrivits ovan har Kommunen låtit genomföra en utredning av mikrobiologisk påverkan vid avloppsutsläpp, se Bilaga 5.6. Resultatet av utredningen visar att ombyggnationen av avloppssystemet radikalt kommer att minska de mikrobiologiska halter som kan uppstå i Lygnern. Avvecklingen av Sätilla reningsverk med tillhörande bräddpunkt har därmed tydligt minskat den mikrobiologiska risken för Lygnern som råvattentäkt. Vid fungerande normal drift väntas inga mikrobiologiska utsläpp från det nya avloppssystemet enligt sökt alternativ. Om nödbräddning trots allt skulle ske, skulle halterna i sjövattnet visserligen öka, men ändå vara lägre än innan ombyggnationen. Inträffar läckage eller ledningsbrott på nya sjöledningarna från Dyrenäs respektive Flohult, skulle dess konsekvenser på mikrobiologiska halter i Lygnern vara lägre, jämfört med vilka halter som kan uppkomma genom utsläpp från den nämnda bräddpunkt vid Sätilla reningsverk. Sammanfattningsvis har den mikrobiologiska analysen, som tagits fram för Lygnern, klargjort att de befintliga enskilda avloppen medför större påverkan på Lygnern som vattentäkt, än vad ett ledningsläckage på en sjöledning gör.

Jämfört med både dagens situation, samt med nollalternativet, bedöms sökt alternativ medföra positiva effekter för råvattnet, och därmed även medverka till att miljö kvalitetsnormerna för sjön Lygnern kan uppnås.

7 FÖRSLAG TILL VILLKOR

Kommunen föreslår att tillståndet förenas med följande villkor.

1. Verksamheten ska utföras i huvudsaklig överensstämmelse med vad Kommunen angivit i ansökningshandlingarna eller i övrigt åtagit sig i målet.
2. Anläggningsarbeten i vatten får endast bedrivas under perioden 1 september – 31 maj.
3. Vid förläggning av sjöledningarna ska schaktfria metoder användas.
4. Vid grumlande arbeten inom arbetsområdena för landfästena ska skyddsskärm såsom siltgardin eller bubbelridå användas. Nedläggning av övriga delar av sjöledningarna ska ske varsamt för att så långt som möjligt hindra uppgrumling av sediment.

FRONT ADVOKATER

5. Kemikalier och oljor som används under anläggningskedet ska lagras och hanteras på sådant sätt att spill och läckage undviks eller kan fångas upp, så att skada eller olägenhet inte uppstår. Vid alla arbeten i anslutning till vatten ska åtgärder vidtas för att undvika risk för oljespill och annan förorening från maskiner eller dylikt.
6. Buller från tillståndsgivna arbeten ska begränsas så att det inte överskrider vad som anges i Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2004:15) om buller från bygghatser.

Tillsynsmyndigheten får medge undantag från villkoret.
7. Kommunen ska senast två månader innan de tillståndsgivna arbetena påbörjas inkomma med ett förslag till kontrollprogram avseende anläggningsarbetena till tillsynsmyndigheten.
8. Kontroll av pumpstationerna för spillvatten ska ingå i kontrollprogrammet för ledningsnätet tillhörande Skene avloppsreningsverk. Redovisning av planerade kontroller ska redovisas till tillsynsmyndigheten senast två månader innan pumpstationerna tas i drift.

8 ÖVRIGT

8.1 Sakägare

I Bilaga 6 finns en förteckning över de fastighetsägare som bedöms vara berörda av planerad vattenverksamhet på så sätt att aktuell fastighet tas i anspråk för planerade åtgärder i vatten.

8.2 Ersättning

Den skada, som berörda fastighetsägare skulle kunna lida av till följd av det intrång som ledningen kan innebära, regleras inom ramen för ledningsrättsförfarandet. Med beaktande härav och att det inte förväntas uppkomma några skador eller olägenheter till följd av ansökt vattenverksamhet framför Kommunen inte några ersättningsförslag i detta mål.

8.3 Oförutsedd skada

Kommunen föreslår att tiden för anmälan av anspråk på ersättning för oförutsedd skada bestäms till fem år räknat från arbetstidens utgång.

FRONT ADVOKATER

8.4 Arbetstid

Arbetena planeras att påbörjas hösten 2023 och bedöms ta cirka 5-6 månader i anspråk för färdigställande. För att ta höjd för eventuella oförutsedda förseningar föreslår Kommunen att arbetstiden för vattenverksamheten fastställs till fem år från lagakraftvunnen dom.

8.5 Kostnad

Kostnad för utförandet av planerad vattenverksamhet bedöms till cirka 12,7 miljoner kronor. Grundavgiften bör därmed bestämmas till 70 000 kr, enligt förordningen om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken. Tilläggsavgift är inte aktuell.

8.6 Aktförvarare

Till aktförvarare föreslås nämndsekreterare Catarina Modin, Marks kommun, Teknik- och Serviceförvaltningen, Mor Kerstins väg 13, 511 80 Kinna, e-post: tsn@mark.se

Göteborg dag som ovan

Marks kommun, genom

Maria Pajkull

FRONT ADVOKATER

Bilagor

1. Karta sjöledning
2. Karta/ritning pumpstation med tillhörande anläggningar
3. Fastighetsägarförteckning och fastighetskartor
4. Teknisk beskrivning
 - 4.1 Vattennivåberäkning i Lygnern
 - 4.2 Rapport bottenscanning
 - 4.3 Utlåtande gällande geotekniska förutsättningar för anläggning av pumpstationer
 - 4.4 PM Hydrogeologisk bedömning schaktgropar
5. Miljökonsekvensbeskrivning
 - 5.1. Samrådsredogörelse
 - 5.2. Länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan
 - 5.3. Bottenfaunaundersökning
 - 5.4. Naturvärdesinventering
 - 5.5. Analys av påverkan på miljökvalitetsnormer
 - 5.6. Fördjupad analys av mikrobiologisk påverkan vid avloppsutsläpp till Lygnern
6. Sakägarförteckning